

Raport z realizacji **„Programu Ochrony Środowiska dla** **Gminy Lubawa na lata 2021-2030”**

za lata 2024-2025

Lubawa, 2026 r.

Zamawiający:

Urząd Gminy Lubawa

Fijewo 73,

14-260 Lubawa

Opracowanie:

Zespół EKO – GEO GLOB

www.ekogeoglob.pl

Spis treści

SPIS TREŚCI.....	3
1. WSTĘP	4
2. DANE POZYSKANE DO RAPORTU	5
3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA.....	5
3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza	5
3.2. Zagrożenia hałasem	7
3.3. Pola elektromagnetyczne.....	9
3.4. Gospodarka wodami	11
3.5. Zasoby geologiczne	17
3.6. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	19
3.7. Zasoby przyrodnicze	20
3.8. Zagrożenie poważnymi awariami	26
4. METODA OCENY I ANALIZA REALIZACJI ZAŁOŻEŃ POŚ	26
4.1. Realizacja zadań własnych	27
4.2. Zadania monitorowane.....	35
5. OCENA REALIZACJI POŚ.....	42
6. PODSUMOWANIE.....	46
SPIS TABEL	49
SPIS RYSUNKÓW.....	49

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030” za lata 2024-2025.

Zgodnie z art. 25 pkt. 7 ppkt a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 r., poz. 1112, ze zm.), opracowany raport z wykonania programu ochrony środowiska Wójt Gminy ma obowiązek zamieścić w Biuletynie Informacji Publicznej.

Obowiązek sporządzania raportów z wykonania programu ochrony środowiska przez organ wykonawczy gminy, a następnie przedstawienia ich Radzie Gminy w cyklu dwuletnim wynika z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 poz. 647, ze zm.).

Obowiązek sprawozdawczy jest następstwem realizacji przez gminy zapisów zawartych w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, który obliguje Wójta do opracowania Programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W związku z ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022 poz. 1576) politykę ekologiczną państwa zgodnie, z którą opracowywane były programy ochrony środowiska, zastąpiono polityką ochrony środowiska, która m.in. winna być prowadzona za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Zgodnie z art. 14 ust. 1. polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. 2025 poz. 198, ze zm.).

Zakres Raportu powinien odpowiadać treści przyjętego Programu.

Raport ma charakter informacyjny i podsumowujący w zakresie działań przewidzianych do realizacji przez gminę Lubawę oraz inne jednostki i podmioty wykonujące na terenie gminy zadania związane z szeroko rozumianą ochroną środowiska. Informacje przedstawione w Raporcie odnoszą się do harmonogramu działań własnych oraz monitorowanych, inwestycyjnych i nieinwestycyjnych przewidzianych do realizacji w latach 2024-2025 dla osiągnięcia przyjętych w Programie celów. Raport stanowi zatem próbę oceny stopnia i efektów realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030 za lata 2024-2025 ukazania postępów jakie udało się osiągnąć w zakresie wykonania oraz dalszych potrzeb w płaszczyźnie związanej z ochroną środowiska.

W Raporcie przedstawiano również informacje dotyczące realizacji wskaźników założonych w Programie oraz ich recenzję.

2. Dane pozyskane do Raportu

Dane podstawowe do wykonania Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2022-2025 za lata 2024-2025 stanowią głównie:

- sprawozdania opisowe z realizacji budżetu gminy Lubawa,
- raporty o stanie gminy Lubawa,
- informacje statystyczne GUS,
- informacje o stanie środowiska w województwie warmińsko - mazurskim przygotowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,
- informacje uzyskane w wyniku wysłanych ankiet do instytucji i firm z terenu gminy, które były głównymi realizatorami Programu (wprost lub pośrednio).

3. Aktualny stan środowiska

3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa warmińsko - mazurskiego wyznaczono 3 strefy (miasto Olsztyn, miasto Elbląg, strefa warmińsko - mazurska).

Tabela 1. Zestawienie stref w województwie warmińsko-mazurskim w 2024 roku.

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia ludzi [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1	PL2801	miasto Olsztyn	miasto	88	167 311	tak	nie
2	PL2802	miasto Elbląg	miasto	80	112 923	tak	nie
3	PL2803	strefa warmińsko-mazurska	reszta województwa	24 006	1 077 676	tak	tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko - mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2024, Autor: RWMS GIOŚ, Rok wydania: 2025.

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza wynikające z *Rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Warmińsko - Mazurskim* z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego, dla strefy warmińsko - mazurskiej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Wynikowe klasy dla strefy warmińsko - mazurskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Strefa warmińsko - mazurska	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a) P	PM2.5
	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie warmińsko - mazurskim. Raport wojewódzki za rok 2024, Autor: RWMS GIOŚ, Rok wydania: 2025.

Wynik oceny strefy warmińsko – mazurskiej za rok 2024, w której położona jest gmina Lubawa wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- ołowiu,
- benzenu,
- tlenku węgla,
- kadmu,
- niklu,
- ozonu,
- arsenu,
- pyłu PM10,
- pyłu PM2.5.

Roczna ocena jakości powietrza dla strefy warmińsko – mazurskiej wskazała, iż przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dla:

- benzo(a)pirenu.

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy warmińsko – mazurskiej ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone.

Bezpośrednio na terenie gminy Lubawa w roku 2024 nie odnotowano przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Źródła emisji na terenie gminy Lubawa

Na terenie gminy Lubawa występują skupiska źródeł niskiej emisji gazów i pyłów.

Głównym źródłem zanieczyszczeń na omawianym terenie jest emisja niezorganizowana z transportu drogowego i indywidualnych gospodarstw domowych. Źródłem niskiej emisji są lokalne kotłownie i piece węglowe używane w indywidualnych gospodarstwach domowych.

Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z sezonu grzewczego. Spala się w nich różnego rodzaju materiały nieodpowiedniej jakości, a także odpady komunalne, które są źródłem emisji dioksyn, gdyż proces spalania jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości popiołu (ok. 20%), siarki (1-2%) oraz azotu (1%). W znacznej większości domów węgiel spalany jest w przestarzałych konstrukcyjnie piecach bez właściwego nadzoru procesu spalania i bez urządzeń

odpylających. Szkodliwość emitorów wyraźnie wzrasta w okresie jesienno-zimowym, kiedy to obserwuje się wyraźny wzrost stężenia pyłów i gazów emisyjnych, jednak ich negatywne oddziaływanie ma charakter w głównej mierze lokalny. Źródła niskiej emisji są bardzo liczne i rozproszone, wobec czego ograniczenie tego typu zanieczyszczenia wymaga działań kompleksowych i długoterminowych.

Emisja komunikacyjna jest najbardziej odczuwalna w pobliżu drogi i maleje wraz ze wzrostem odległości od dróg. Określenie wielkości stężeń zanieczyszczeń emitowanych przez komunikację jest trudne, ponieważ ma na nią wpływ wiele czynników, m. in.: długość trasy komunikacyjnej, przepustowość, stan nawierzchni drogi, ilość i stan techniczny poruszających się pojazdów oraz jakość spalanej paliwa. Zanieczyszczenia komunikacyjne są dobowo i sezonowo zmienne. Ruch pojazdów jest niezorganizowanym źródłem emisji takich zanieczyszczeń gazowych jak tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki, węglowodory aromatyczne i alifatyczne, a także pył.

Udział emisji przemysłowej na terenie gminy Lubawa jest niewielki. Na terenie gminy pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza posiada tylko jeden przedsiębiorca: CONSTRUCT Export - Import Sp. z o.o., Zakład produkcyjny, Grabowo 68, gm. Lubawa.

Gmina Lubawa jest narażona także na emisję napływową z ośrodków miejskich, m.in. z terenu miasta Lubawa.

3.2. Zagrożenia hałasem

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

Tabela 3. Dopuszczalne poziomy hałasu wyrażone wskaźnikami LAeqD oraz LAeqN.

L.p.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L _{AeqD} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L _{AeqN} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo – usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	68	60	55	45

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000112/O/D20140112.pdf>,

Zgodnie z definicją określoną w ustawie Prawo ochrony środowiska hałas to dźwięki o częstotliwości od 16 do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z poważniejszych zagrożeń wpływających na stan zdrowia człowieka i jego otoczenia. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka, m.in. zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość L_{Aeq} < 52 dB,
- średnia uciążliwość 52 dB < L_{Aeq} < 62 dB,
- duża uciążliwość 63 dB < L_{Aeq} < 70 dB,
- bardzo duża uciążliwość L_{Aeq} > 70 dB.

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

Hałas komunikacyjny

Hałas drogowy

Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Czynniki wpływające na poziom hałasu komunikacyjnego to: natężenie i płynność ruchu, udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, stan techniczny pojazdów, położenie dróg oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Hałas ten koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych, ma więc charakter liniowy.

Na terenie gminy najbardziej narażone na oddziaływanie hałasu są tereny wzdłuż dróg:

- drogi krajowej nr 15,
- dróg wojewódzkich: nr 537 relacji Pawłowo – Lubawa, nr 538 relacji Ława – Samplawa oraz nr 541 relacji Lubawa – Żuromin.

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego jest droga krajowa, drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne, ponieważ charakteryzują się one zwiększonym natężeniem ruchu. Wraz z rozwojem motoryzacji następuje stały wzrost natężenia ruchu, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, rozciągają się godziny szczytu komunikacyjnego oraz następuje stały wzrost uciążliwości hałasu wywołanego przez ruch drogowy.

W ostatnich latach (2024-2025) na terenie gminy Lubawa nie prowadzono badań uciążliwości hałasem.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Udział hałasu przemysłowego na terenie gminy Lubawa jest niewielki.

Na terenie gminy Lubawa brak jest przedsiębiorstw posiadających wydaną decyzję określającą dopuszczalny poziom hałasu (stan na koniec roku 2025).

3.3. Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie, zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia w mieście, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Do źródeł promieniowania niejonizującego zaliczyć można:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje elektroenergetyczne,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, radiotelefony, telefonia komórkowa i inne urządzenia powszechnego użytku, np. kuchenki mikrofalowe,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych może mieć negatywny wpływ na życie człowieka i przebieg różnych procesów życiowych. Wystąpić mogą m.in. zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układu rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecność pól elektromagnetycznych może mieć również niekorzystny wpływ na rośliny i zwierzęta: u roślin – opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt – zaburzenia neurologiczne, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie są zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tych poziomach oraz poprzez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych, jeśli zostały przekroczone.

Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Sieci i urządzenia wysokiego, średniego i niskiego napięcia

Na terenie gminy Lubawa zlokalizowane są następujące sieci energetyczne:

Tabela 4. Linie elektromagnetyczne przebiegające przez teren gminy Lubawa.

1.	Linie elektroenergetyczne 110 kV	napowietrzne	12,7 km
2.	Linie elektroenergetyczne 15 kV	napowietrzne	175,9 km
		kablowe	10,5 km
3.	Linie elektroenergetyczne 0,4 kV	napowietrzne	225,0 km
		kablowe	59,4 km

Źródło: ENERGA-OPERATOR SA, Oddział w Olsztynie.

Stacje bazowe

Źródłem promieniowania niejonizującego na terenie gminy są także stacje bazowe. Wykaz stacji bazowych na terenie gminy Lubawa przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Wykaz stacji bazowych na terenie gminy Lubawa.

Lp.	Lokalizacja	Operator
1	Omule 28	Orange/T-Mobile
	Złotowo, dz. nr 373/1	P4 Sp. z o.o.
2	Czerlin, dz. nr 59	Play
3	Rakowice, dz. nr 152/4	Plus/Orange /T-Mobile/Aero2
4	Rakowice	Play
5	Samplawa wieża przy DK15	Orange/T-Mobile
6	Biała Góra, Samplawa 50, dz. nr 118/1 50	Polkomtel Sp. z o.o.
7	Różental, dz. nr. 409/20	T-Mobile, Orange
8	Byszwałd, dz. nr 209	Play

Źródło: beta.btsearch.pl

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa warmińsko – mazurskiego prowadzone są w cyklu trzyletnim.

W latach objętych Raportem (2024-2025) nie prowadzono pomiarów promieniowania elektromagnetycznego bezpośrednio na terenie gminy Lubawa. Pomiary promieniowania elektromagnetycznego prowadzono w innych punktach pomiarowych na terenach sąsiednich, m.in. na terenie miasta Lubawa.

3.4. Gospodarka wodami

Obszar gminy Lubawa leży całkowicie w dorzeczu rzeki Drwęcy i jej lewobrzeżnych dopływów. Rzeką główną jest Drwęca, która przepływa wzdłuż zachodniej granicy gminy. Jej znaczniejsze dopływy na terenie gminy to: Gizela – stanowiąca północną granicę gminy, Elszka z Sandelą, oraz Wel – który odcinkiem w rejonie Rakowic graniczy z terenem gminy. W zlewni Welu położona jest część południowa gminy, którą odwadniają: Struga, Świniarc i Prątnica – Wulka. Wyżej wymienione rzeki zostały zaliczone do cieków podstawowych. Rzeką rezerwatową jest Drwęca. Garb Lubawski, a w szczególności jego kulminacja - Wzgórza Dylewskie - jest węzłowym obszarem hydrograficznym, z którego rzeki biorą początek i odpływają we wszystkich kierunkach.

Główne ciekі gminy Lubawa:

- Drwęca
- Gizela

- Elszka
- Sandela.

Drwęca – największy ciek powiatu iławskiego, prawostronny dopływ Wisły. Jest silnie meandrującą rzeką II rzędu, o długości 207,2 km. Średni spadek rzeki wynosi 0,41%.

Gizela – lewostronny dopływ Drwęcy, stanowi naturalną wschodnią granicę gminy Lubawa. Swoje początek bierze w północnej części Wzgórz Dylewskich i płynie w kierunku północno-zachodnim, odwadniając południowo-wschodnią część powiatu. Do Drwęcy wpada w miejscowości Gierłoż. Część wód Gizeli przejmowana jest w ujściowym odcinku przez Młyńską Strugę, która również uchodzi do Drwęcy. Gizela jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar 70,4 km². Całkowita długość rzeki wynosi 21,5 km.

Elszka – stanowi lewostronny dopływ Drwęcy, do której wpada w miejscowości Rodzone, po połączeniu się z rzeką Sandelą na terenie miasta Lubawa. Źródła ciek znajdują się w okolicy miejscowości Rożental, skąd płynie w kierunku południowo-zachodnim, odwadniając południowo-wschodnią część powiatu (gmina Lubawa).

Sandela – jest lewostronnym dopływem Drwęcy o długości 18 km. Źródła ciek znajdują się w okolicy wsi Lubstyn. Wg podziału hydrograficznego Polski wymieniana jest jako dopływ Elszki, wg materiałów kartograficznych natomiast uznawana jest jako rzeka główna, z uwagi na większą zlewnię i większe spadki. Sandela jest rzeką III rzędu, odwadniającą obszar o całkowitej powierzchni 70,6 km², w granicach gminy Lubawa.

Większość obszaru gminy znajduje się poza zlewnią pojezierną. Jedynie jej część południowo – wschodnia położona jest w zlewni jezior: Zwiniarz, Lesiak, Rumian.

Gmina Lubawa znajduje się w zasięgu następujących JCWP:

- RW20001128699 Wel od Płońniczanki do ujścia,
- RW20001128779 Drwęca od Pobórskiej Strugi do Brodniczki,
- RW20001028689 Wólka,
- RW200018286555 Wel do Płońniczanki,
- RW20001028549 Gizela,
- RW20001028589 Sandela.

W poniższej tabeli przedstawiono ocenę jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy. Stan wszystkich badanych JCWP oceniono jako zły.

Tabela 6. Ocena JCWP płynących na terenie gminy Lubawa.

Nazwa i kod JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Wskaźniki determinujące stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Wskaźniki determinujące stan chemiczny	Stan
RW20001128699 Wel od Płośniczanki do ujścia	umiarkowany	makrobezkręgowce	dobry	-	zły
RW20001128779 Drwęca od Pobórskiej Strugi do Brodniczki	słaby	fosfor fosforanowy (V); fitobentos, makrofity, ichtiofauna	poniżej dobrego	związki tributylocyny; bromowane difenyletery, heptachlor	zły
RW20001028689 Wólka	umiarkowany	azot ogólny, azot azotanowy	poniżej dobrego	benzo(a)piren, benzo(g,h,i)perylen, fluoranten	zły
RW2000182865555 Wel do Płośniczanki	słaby	ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyletery	zły
RW20001028549 Gizela	umiarkowany	azot ogólny, azot azotanowy; fitobentos, makrofity	poniżej dobrego	benzo(a)piren	zły
RW20001028589 Sandela	umiarkowany	BZT5, azot ogólny, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V)	-	-	zły

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP znajdującej się na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP na terenie gminy Lubawa.

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
RW20001128699 Wel od Płośniczanki do ujścia	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wel od ujścia do jez. Lidzbarskiego (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wel

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
	od ujścia do jez. Lidzbarskiego (dla troci wędrownej) oraz Wel w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego) dobry stan chemiczny
RW20001128779 Drwęca od Pobórskiej Strugi do Brodniczki	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Drwęca w obrębie JCWP (dla jesiotra, łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Drwęca w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW20001028689 Wólka	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wólka w obrębie JCWP (dla troci wędrownej) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylene(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW2000182865555 Wel do Płośniczanki	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wel w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW20001028549 Gizela	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Gizela w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)

Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
	stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW20001028589 Sandela	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Wody podziemne

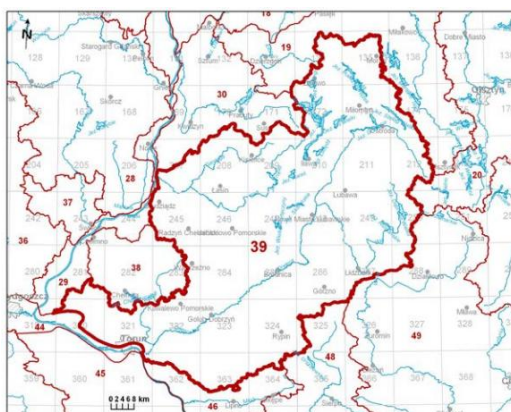
Wody użytkowego poziomu wodonośnego na terenie gminy Lubawa zalegają generalnie na głębokościach rzędu 30 - 100 m pod powierzchnią terenu, w części zachodniej gminy w rejonie doliny Drwęcy - przeważnie płycej. Są to wody poziomu czwartorzędowego, występujące w przewadze w piaskach i żwirach międzymorenowych.

Gmina Lubawa w całości zlokalizowana jest na obszarze Jednolitych Części Wód Podziemnych numer 39.

Tabela 8. Charakterystyka JCWPd nr 39.

JCWPd nr 39	
Powierzchnia całej JCWPd [km]	7573.5
Dorzecze	Wisły
Liczba pięter wodonośnych	3

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-20-39/4456-karta-informacyjna-jcwpd-nr-39/file.html>,

Rysunek 1. Lokalizacja JCWPd nr 39.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-20-39/4456-karta-informacyjna-jcwpd-nr-39/file.html>,

Ocena jakości wód podziemnych

Monitoringiem wód podziemnych zajmuje się GIOŚ.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których:

a) wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego),

b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka.

- Klasa II – wody dobrej jakości, w których:

a) wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,

b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.

- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.
- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.
- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Powyższa klasyfikacja jest podstawą do oceny stanu chemicznego, gdzie woda klas I-III oznacza *dobry stan chemiczny*, a woda klas IV-V oznacza *słaby stan chemiczny*.

Na terenie gminy Lubawa punkt pomiarowy jakości wód podziemnych znajduje się w miejscowości Prątnica. Wyniki prowadzonych badań dla lat objętych Raportem przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9. Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych na terenie gminy Lubawa w latach objętych Raportem

Nr JCWPd	Gmina	Miejscowość	Rok badań	Końcowa klasa jakości
39	Lubawa	Prątnica	2024	II

Źródło: <http://mijwp.gios.gov.pl/>

Stan wód podziemnych granicach gminy Lubawa określono jako wody dobrej jakości.

Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie gminy Lubawa oraz określenie ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie gminy Lubawa.

Numer JCWPd	Wyznaczone cele środowiskowe
39	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160001911>

3.5. Zasoby geologiczne

Gmina Lubawa pod względem budowy geologicznej znajduje się w zachodniej części Platformy Wschodnioeuropejskiej, obejmującej Europę Wschodnią. Jest to rozległa i tektonicznie stabilna struktura, której prekambryjski trzon nadbudowany jest młodszymi skałami osadowymi.

Na całym obszarze województwa, od powierzchni występują utwory czwartorzędowe, spoczywające na podłożu starszym – na utworach miocenu, rzadziej pliocenu i oligocenu. W rejonie całego województwa, czwartorzęd osiąga największe miąższości w kraju, dochodzące do 300 m.

Utwory czwartorzędowe na terenie województwa reprezentowane są przez osady plejstocenu i holocenu.

Plejstocen pokrywający obszar całego województwa charakteryzuje się zmiennością pod względem ułożenia i uziarnienia poszczególnych warstw. Taki stan spowodowany został działalnością czterech zlodowaceń, które następując od północy spowodowały pofałdowania, wyciśnięcia i miejscami spiętrzenia starszych utworów czwarto- i trzeciorzędowych. Jedynie powierzchniowe utwory geologiczne są w większości osadami ostatniego zlodowacenia – bałtyckiego.

Wśród osadów czwartorzędowych zaznacza się przewaga osadów gliniasto-ilastych nad piaszczystymi; gliny przeważają w północnej części województwa.

W części zachodniej gminy Lubawa - w rejonie prawie równinnej Doliny Drwęcy, występują najniższe partie terenu (85 – 120 m n.p.m.). Jej obrzeża stanowią piaski wodnolodowcowe, a części centralne zajmują młodsze osady rzeczne i holocenijskie torfy. Skłon wysoczyzny do doliny lokalnie jest stromy i rozczłonkowany (rejon Borka i Białej Góry). Fragment południowo – wschodni terenu gminy – w rejonie Rumienicy, buduje falisty, piaszczysty zandr, osadzony przez wody lodowcowe. Wśród lokalnych form geomorfologicznych wyróżnić można także rynny Sandeli i Elszki. Miąższość utworów czwartorzędowych na terenie gminy jest zróżnicowana. Waha się w granicach od około 150 m do około 250 m. Przez obszar gminy (z północnego - zachodu na południowy – wschód) przechodzi depresja rozwinięta w utworach trzeciorzędowych. W osi tej depresji, przebiegającej na linii Rodzone – Lubawa – Tuszewo, miąższość utworów polodowcowych należy do znacznie większych na terenie gminy. Również

znaczniejsze miąższości osadów czwartorzędowych występują w rejonie Wzgórz Dylewskich, we wschodniej części gminy. Powierzchnię pod czwartorzędową stanowią osady trzeciorzędu.

Surowce mineralne

Na terenie gminy występują złoża piasków i żwirów. Są to kopaliny wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie. Na koniec roku 2025 na terenie gminy zlokalizowanych było 21 złóż.

Wykaz złóż wraz ze stanem zagospodarowania na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Złoża piasków i żwirów na terenie gminy Lubawa – stan na 31.12.2025 r.

Lp.	Nazwa złoża	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania	Zasoby		
				Geologiczne bilansowe [tys. t]	Przemysłowe [tys. t]	Wydobycie [tys. t]
1.	Byszwałd	1,4107	złoże zagospodarowane	54	-	9
2.	Byszwałd I	12,77	złoże eksploatowane okresowo	1 878	1 577	-
3.	Byszwałd II	1,62	złoże zagospodarowane	152	-	32
4.	Czerlin	3,51	złoże rozpoznane szczegółowo	896	-	-
5.	Grabowo	1,34	złoże zagospodarowane	106	-	-
6.	Gutowo	5,8752	złoże rozpoznane szczegółowo	1 593	-	-
7.	Kazanice II	7,29	eksploatacja złoża zaniechana	331	-	-
8.	Kazanice III	0,2511	eksploatacja złoża zaniechana	13	-	-
9.	Kazanice IV	16,05	złoże eksploatowane okresowo	1 628	498	-
10.	Kazanice V	1,855	eksploatacja złoża zaniechana	152	-	-
11.	Prątnica	1,9982	złoże zagospodarowane	156	-	-
12.	Prątnica I	1,9634	złoże zagospodarowane	299	-	-
13.	Rożental	1,94	złoże eksploatowane okresowo	323	-	-
14.	Rożental I	1,8223	złoże eksploatowane okresowo	41	-	-

Lp.	Nazwa złoża	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania	Zasoby		
				Geologiczne bilansowe [tys. t]	Przemysłowe [tys. t]	Wydobycie [tys. t]
15.	Rumienica	1,22	złoże rozpoznane szczegółowo	404	-	-
16.	Samplawa III	13,1	złoże zagospodarowane	640	640	56
17.	Samplawa IV	2,81	złoże eksploatowane okresowo	221	221	-
18.	Wałdyki	6,77	złoże rozpoznane szczegółowo	1 216	-	-
19.	Wałdyki I	10,79	złoże rozpoznane wstępnie	1 173	-	-
20.	Wiśniewo	1,9499	eksploatacja złoża zaniechana	129	-	-
21.	Złotowo	1,4007	eksploatacja złoża zaniechana	69	-	-

Źródło: BILANS ZASOBÓW ZŁOŻ KOPALIN W POLSCE wg stanu na 31 XII 2024 r. Autor: PAŃSTWOWY INSTYTUT GEOLOGICZNY, PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

3.6. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka odpadami na terenie gminy Lubawa

Gmina Lubawa przynależy do Związku Gmin Regionu Ostródzko - Iławskiego „Czyste Środowisko” z siedzibą w Ostródzie.

Członkami Związku są gminy z terenu województwa warmińsko-mazurskiego (19 gmin) leżących na terenie pięciu powiatów – elbląskiego, iławskiego, nowomiejskiego, olsztyńskiego i ostródzkiego i oprócz gminy Lubawa są:

- Gmina Dąbrówno
- Gmina Godkowo
- Gmina Grunwald
- Miasto Iława
- Gmina Iława
- Gmina Jonkowo
- Gmina Kurzętnik
- Gmina Łukta

- Gmina Olsztynek
- Miasto Ostróda
- Gmina Ostróda
- Gmina Małdyty
- Gmina Miłakowo
- Gmina Miłomłyn
- Gmina Morąg
- Gmina Nowe Miasto Lubawskie
- Miasto Nowe Miasto Lubawskie
- Gmina Zalewo

Wyroby azbestowe

Na terenie gminy Lubawa znajdują się wyroby azbestowe. W poniższej tabeli przedstawiono masę wyrobów azbestowych zgodnie z danymi umieszczonymi w bazie azbestowej.

Tabela 12. Masa wyrobów azbestowych [kg] na terenie gminy Lubawa.

Masa wyrobów azbestowych [kg]	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne
Zinwentaryzowane	9 963 141	9 944 554	18 588
Unieszkodliwione	939 664	930 531	9 133
Pozostałe do unieszkodliwienia	9 023 477	9 014 023	9 455

Źródło: Baza azbestowa.

3.7. Zasoby przyrodnicze

Na terenie gminy znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- rezerwat przyrody,
- park krajobrazowy,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszar natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowisko dokumentacyjne,
- zespół przyrodniczo-krajobrazowy,
- użytki ekologiczne.

Korytarze ekologiczne.

Korytarze ekologiczne charakteryzują się znaczną bioróżnorodnością i umożliwiają migrację wielu gatunków roślin i zwierząt.

Przez teren gminy Lubawa przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym wzdłuż rzeki Drwęcy, zgodnie z poniższym rysunkiem.

Rysunek 2. Korytarze ekologiczne na terenie gminy Lubawa.

Źródło: <http://mapa.korytarze.pl/>

Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich

Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewskich powstał w 1994 roku w celu ochrony bardzo urozmaiconej rzeźby, unikatowych walorów krajobrazowo-widokowych, bogatej ilościowo i zróżnicowanej gatunkowo flory i fauny i dużych wartości historyczno-kulturowych terenu. Obejmuje swymi granicami najwyższą część Garbu Lubawskiego, zwaną Wzgórzami Dylewskimi. Należą one do najbardziej urozmaiconych morfologicznie obszarów Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego i najwyższych wzniesień polskich pojezierzy (najwyższe wzniesienie Dylewska Góra 312 m n.p.m.).

Obszar Parku usytuowany jest powyżej rzędnej 165 m n.p.m. Najniższe miejsca położone są w dolinach cieków wodnych, np. w dorzeczy Poburzanki. Charakterystyczną cechą ukształtowania terenu jest wyjątkowo silna dynamika rzeźby terenu, wyrażająca się wielkością lokalnych deniwelacji i intensywnością występowania form morfologicznych. Deniwelacje 40-60 m są powszechne, a nierzadko osiągają 80 m. Spadki na zboczach często przekraczają 25%.

Park Krajobrazowy znajduje się na terenie trzech gmin, w tym na terenie gminy Lubawa.

Obszary Natura 2000

Natura 2000 to program sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Wspólne działanie na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy w oparciu o jednolite prawo ma na celu optymalizację kosztów

i spotęgowanie korzystnych dla środowiska efektów. Podstawą programu Natura 2000 są dwie unijne dyrektywy – dyrektywa ptasia oraz dyrektywa siedliskowa.

Na terenie gminy Lubawa znajdują się 2 obszary Natura 2000, scharakteryzowane poniżej.

Dolina Drwęcy PLH280001 stanowi jedną z głównych osi ekologicznych kraju posiadających znaczenie europejskie. Kształt ostoi sprzyja zachowaniu tras migracji i rozprzestrzeniania się wielu gatunków fauny i flory. Jest to korytarz ekologiczny między Doliną Wisły a Pojezierzem Mazurskim. Stwierdzono tu występowanie 22 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Rzeka Drwęca i jej dorzecze objęte jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych, zaś rzeka Wel jest wymieniana jako jeden z głównych cieków dorzecza Drwęcy o walorach kwalifikujących ją jako podstawowe tarlisko anadromicznych ryb wędrownych i siedlisko ryb prądolubnych.

Na obszarze występują cenne siedliska rzadkich i chronionych gatunków zwierząt związanych ze środowiskiem wodnym. Odnotowano tu 27 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, takich jak: minóg strumieniowy, jesiotr bałtycki, łosoś, boleń, różanka, koza, piskorz, głowacz białopłetwy.

Na obszarze znajduje się również duża mozaika siedlisk związanych z doliną rzeczną. Są to: nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników, niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe, starorzecza, świeże niżowe łąki użytkowane ekstensywnie i łąg olszowo-jesionowy. Ponadto występują tu siedliska związane z krajobrazem pojeziernym, mające wpływ na warunki hydrologiczne (głównie retencyjne) i mikroklimatyczne obszaru: brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea, naturalne dystroficzne zbiorniki wodne, naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nymphaeion, Potamion, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej regeneracji, torfowiska przejściowe i trzęsawiska oraz siedliska marginalne, to jest wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi.

Dla ww. obszaru wydane zostało Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2016 r. poz. 191).

Ostoja Dylewskie Wzgórza PLH280043 Do głównych walorów tego obszaru należy obecność 11 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących około 50 proc. powierzchni obszaru oraz 6 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Siedliskami przewodnimi są: żyzna buczyna niżowa (kod 9130-1) i grąd subatlantycki Stellario-Carpinetum (kod 9160-1); kwaśna buczyna niżowa (kod 9119-1); reliktowy grąd zboczowy (kod 9170-1); łąg jesionowo-olszowy (kod 91E0-3); łąg wiązowo-jesionowy ślaziennicowy (kod 91F0-2); źródłiskowe lasy olszowe (kod 91E0-4); nadrzeczna olszyna górska (kod 91E0-6); brzezina bagienna (91D0-1); Jezioro Francuskie (kod 3160), torfowisko przejściowe (kod 7140-1).

Wśród rzadkich gatunków roślin występujących na terenie ostoi obecne są: podkolan zielonawy, przetacznik górski i czosnek niedźwiedzi.

Na głazach oraz pniach starych buków, w jarach nad Gizelą oraz w okolicy Jeziora Francuskiego stwierdzono jedyne stanowisko w województwie widłozębu zielonego.

Na terenie ostoi występuje populacja mopka, a także płazów: kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Z ryb występują: minóg rzeczny, koza i głowacz białopłetwy.

Rezerwat przyrody

Na terenie gminy Lubawa znajduje się jeden rezerwat przyrody Rzeką Drwęca.

Utworzony został w celu ochrony środowiska wodnego i bytujących w rzece Drwęcy ryb, a w szczególności dla ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy.

Został on powołany w 1961 roku i swoim zasięgiem obejmuje rzekę Drwęcę wraz z niektórymi odcinkami ich dopływów. Jest to najdłuższy rezerwat ichtiologiczny w Polsce. Dzięki występowaniu znacznych różnic poziomów pomiędzy Drwęcą i jej dopływami, posiadają one na wielu odcinkach charakter podgórski. Sprzyja to występowaniu rzadkich gatunków ryb i minogów - gatunków preferujących wody o dużym stopniu natlenienia.

Stanowisko dokumentacyjne

Stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Na terenie gminy znajduje się jedno stanowisko dokumentacyjne o nazwie Losy i powierzchni 2 ha. Jest to wyrobisko osadów na wschodnim zboczu garbu wysoczyzny polodowcowej - ochrona ma ograniczyć eksploatację kredy jeziornej i składowania odpadów i zanieczyszczeń w obrębie całego wyrobiska.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 6 pomników przyrody zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 13. Pomniki przyrody na terenie gminy Lubawa.

Lp.	Nazwa/Gatunek	Data ustanowienia	Opis	Tekstowy opis granic
1	głaz narzutowy	1952-12-29	granit szaroróżowy; głazy leżą 3 m od siebie	ok. 50 m od leśniczówki; N-ctwo Jakubkowo (1952) Olsztynek, L-ctwo

Lp.	Nazwa/Gatunek	Data ustanowienia	Opis	Tekstowy opis granic
				Napromek, oddz. 25 b (1952) 180a (1965)
2	głaz narzutowy	1952-12-29	granit szary	szczyt wzgórza 150m SW od L-ctwa; N-ctwo Jakubkowo (1952) Olsztynek, L-ctwo Napromek, oddz. 26 b (1952) 180a (1965)
3	głaz narzutowy	1961-11-27	granitognejs szaroróżowy	1 km E od Złotowa, na S skraju lasu, na posesji prywatnej
4	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	1984-06-11	Wysokość [m]:30 Pierśnica [cm]:166	E skraj wsi Napromek, przy drodze Pawłowo-Lubawa; N-ctwo Olsztynek
5	Dąb szypułkowy - Quercus robur	1997-04-24	Wysokość [m]:30 Pierśnica [cm]:166	obręb leśny Smolniki; L-ctwo Biała Góra, oddz. 302
6	głaz narzutowy „Janek”	2012-07-11	obiekt o znaczeniu naukowym, estetycznym i krajobrazowym	znajduje się na posesji prywatnej

Źródło: Centralny rejestr form ochrony przyrody

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy wyznacza się w celu ochrony wyjątkowo cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego, dla zachowania jego wartości przyrodniczych, kulturowych i estetycznych. Działalność na terenach objętych tą formą ochrony uwarunkowana jest opracowaniem dla nich planu zagospodarowania przestrzennego, który uwzględni postulaty przyrodników i historyków.

Na terenie gminy znajduje się 1 zespół przyrodniczo – krajobrazowy.

Tabela 14. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy na terenie gminy Lubawa.

Nazwa	Data ustanowienia	Powierzchnia [ha]	Opis wartości przyrodniczej
Jeziora Zwiniarz	2007-07-11	151,76	Zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów otwartych otaczających jezioro Zwiniarz.

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>,

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy Lubawa zlokalizowane są 3 obszary chronionego krajobrazu, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 15. Obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Lubawa.

Nazwa	Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej	Data wyznaczenia
Doliny Rzeki Wel	Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel o powierzchni 9430 ha położony jest we wschodniej części województwa. Wel jest największym dopływem Drwęcy, wykorzystuje rynnę polodowcową. Jego spadek wynosi średnio 1.24, osiągając odcinkami wielkość do 4.1 promila. Sieć hydrograficzną uzupełniają liczne jeziora. Na tym obszarze znajduje się 5 pomników przyrody i 3 parki wiejskie.	1998-01-01
Dolina Dolnej Drwęcy	Obszar obejmuje dolinę Drwęcy, fragment rynny brodnickiej z jeziorami Wysokie i Niskie Brodno, rynnę Skarlanki z jeziorem Bachotek oraz rynnę jabłonowską z jeziorami Chojno, Oleczno, Wądryńskie.	1998-01-01
Wzgórz Dylewskich	-	1998-01-01

Użytki ekologiczne

Na terenie gminy Lubawa wyznaczone zostały 3 użytki ekologiczne, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 16. Użytki ekologiczne na terenie gminy Lubawa.

Lp.	Gmina	Nazwa użytku ekologicznego	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Opis wartości przyrodniczej
1	Lubawa	Szczepankowo	1999-12-29	1,86	płaty nieużytkowanej roślinności - działka nr 124 oraz część działki 125 - nieużytki o pow. 0,48 ha
2	Lubawa	Waldyki	1999-12-29	6,96	płaty nieużytkowanej roślinności - działki 118, 125, 128, 131, 124 oraz część działki 124 - nieużytek i pastwisko V

3	Lubawa	Napromek	1999-12-29	0,98	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich i chronionych gatunków, ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk – część działki nr 3178/1

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>,

3.8. Zagrożenie poważnymi awariami

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (t.j.: Dz.U. 2025 poz. 647) mówiąc o:

- a) „poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Jak wynika z definicji poważnej awarii, jej źródłami mogą być:

- procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych,
- transport materiałów niebezpiecznych.

Poważna awaria przemysłowa

Na terenie gminy Lubawa brak jest zlokalizowanych zakładów dużego i zwiększonego ryzyka awarii przemysłowej.

Na terenie gminy zlokalizowane są stacje benzynowe będące potencjalnym źródłem zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Transport materiałów niebezpiecznych

Duże źródło zagrożeń stanowi transport substancji niebezpiecznych zarówno kolejowy jak i drogowy, gdyż najczęściej trasy przewozu przebiegają przez tereny zurbanizowane.

4. Metoda oceny i analiza realizacji założeń POŚ

W poniższych tabelach przedstawiono ocenę realizacji działań ujętych w Programie Ochrony Środowiska w podziale na zadania własne i monitorowane.

W kolumnie ocena realizacji zadania zostały wykorzystane oznaczenia kolorystyczne określające stopień realizacji zadań:

Zadanie zakończone w latach wcześniejszych	
Zadanie zrealizowane w latach 2024-2025	
Brak realizacji zadania w latach 2024-2025	
Brak konieczności realizacji zadania	
Działania planowane do realizacji w kolejnych latach obowiązywania POŚ	

4.1. Realizacja zadań własnych

Poniższa tabela przedstawia ocenę realizacji zadań własnych w ramach Programu Ochrony Środowiska dla gminy Lubawa.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Tabela 17. Stopień realizacji zadań własnych przez gminę Lubawę w latach 2024-2025.

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza			
1.		Termomodernizacja budynków gminnych	W latach objętych Raportem zrealizowana została termomodernizacja szkoły podstawowej w Rożentalu. Zadanie zrealizowała firma KB Sp. z o.o. z siedzibą w Kamieniu Dużym. Wartość zadania 1.999.994,59 złotych z czego 1.818.195,08 zł to dofinansowanie w ramach Programu Inwestycji Strategicznych - Polski Ład. W ramach inwestycji wykonano m.in. • izolację przeciwwilgociową i termiczną ścian piwnic, • izolację termiczną ścian parteru i piętra, • izolację termiczną stropu poddasza, • wymianę stolarki okiennej (pozostałe niewymienione wcześniej okna), • montaż paneli fotowoltaicznych o łącznej mocy 40 Kw i magazynu energii o pojemności 23 Kw • montaż dwóch pomp ciepła działających w hybrydzie z istniejącym kotłem gazowo-olejowym • optymalizację energetyczną. Ponadto w 2024 roku dokonano wymiany kotła centralnego ogrzewania w SP Rumienica.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
2.		Montaż instalacji OZE na budynkach gminnych	W latach objętych Raportem wykonano montaż paneli fotowoltaicznych o łącznej mocy 40 Kw i magazynu energii o pojemności 23 Kw na terenie szkoły podstawowej w Rożentalu.
3.		Działania edukacyjne z zakresu ochrony powietrza	W latach objętych Raportem funkcjonował Punkt Informacyjno-Konsultacyjny Programu Czyste Powietrze. Zadaniem punktu jest pomoc oraz usprawnienie procesu aplikowania mieszkańców gminy o dofinansowanie z programu „Czyste Powietrze”. Dofinansowanie może otrzymać właściciel domu jednorodzinnego, m.in. na wymianę pieca na ogrzewanie ekologiczne, docieplenie budynku oraz wymianę stolarki okiennej i drzwiowej. Dzięki działalności punktu mieszkańcy mogą na miejscu uzyskać kompleksową pomoc – od wstępnej weryfikacji uprawnień, przez wybór odpowiedniego zakresu inwestycji, aż po przygotowanie i złożenie wniosku oraz rozliczenie dotacji. W praktyce eliminuje to bariery formalne i organizacyjne, które często ograniczają dostęp do wsparcia finansowego.
4.		Dotacje na wymianę nieefektywnych kotłów węglowych	Brak realizacji w latach objętych Raportem.
5.		Modernizacja dróg gminnych	W roku 2024 wykonano: • Przebudowa drogi gminnej w m. Omule odcinek 214 mb. • Przebudowa drogi gminnej w m. Szczepankowo (wieś) dł. 450 mb. • Przebudowa drogi gminnej w m. Rumienica dł. 374 mb. • Przebudowa drogi gminnej w m. Rumienica odcinek 540 mb.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
			- Budowa drogi grninnej 147022N i 147048 PGR Grabowo-Rożental dł. 1,24 km. - Remont drogi w m. Byszałd odcinek 370 mb. W roku 2025 wykonano: - Przebudowa drogi w m. Szczepankowo (kolonie) odcinek 675 mb. - Budowa drogi gminnej Nr 147022N i 147048N PGR Grabowo-Rożental etap II odcinek dł. 890 mb. - Przebudowa dróg gminnych nr 147001N i 147032N w m. Rożental o dł. 473 mb. - Remont drogi w m. Czerlin o dł. 1990 mb
Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem			
6.		Budowa ścieżek rowerowych	Brak realizacji działania w latach objętych Raportem.
7.		Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, budowę cichej nawierzchni i montaż ekranów akustycznych	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
8.		Aktualizacja inwentaryzacji źródeł uciążliwości akustycznej	Brak konieczności realizacji działania.
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami			
9.		Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym m.in. poprzez artykuły na stronie internetowej gminy oraz edukację prowadzoną w placówkach oświatowych na terenie gminy.
10.		Zwiększenie retencji wodnej na terenie gminy poprzez dotację gminne w tym zakresie	Brak realizacji działania. W latach objętych Raportem nie udzielano dotacji na ten cel.
Obszar interwencji: Gospodarka wodno - ściekowa			
11.		Bieżąca inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
12.		Rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej	W latach objętych Raportem nie realizowano inwestycji.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne			
13.		Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym w ramach nowo tworzonych i aktualizowanych mpzp.
Obszar interwencji: Gleby			
14.		Rewitalizacja terenów zdegradowanych	W latach objętych Raportem nie było konieczności realizacji działania.
Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
15.		Całkowite usunięcie wyrobów azbestowych z terenu gminy	W roku 2024 unieszkodliwiono 191,510 Mg z 33 nieruchomości. Łączny koszt zadania 96 796,81 zł brutto (89 740,87 zł dofinansowane przez WFOŚiGW oraz NFOŚiGW). W roku 2025 unieszkodliwiono 465,200 Mg z 124 nieruchomości. Łączny koszt zadania 316 336,00 zł brutto (253 068,80 zł dofinansowane przez WFOŚiGW) – zadanie 1. Ponadto unieszkodliwiono 145,064 Mg z 25 nieruchomości. Łączny koszt zadania 98 643,52 zł brutto (83 789,60 zł dofinansowane przez WFOŚiGW oraz NFOŚiGW) - zadanie 2.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
16.		Likwidacja dzikich wysypisk na terenie gminy	W 2025 roku wykonano likwidację dzikiego wysypiska śmieci przy drodze gminnej dz. 520 obręb Złotowo (ok. 10 ton odpadów).
17.		Uszczelnianie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi – weryfikacja mieszkańców uchylających się od obowiązku złożenia deklaracji i wnoszenia opłat	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
18.		Zwiększenie poziomu recyklingu - przygotowanie do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz innych niż niebezpieczne	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze			
19.		Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym w ramach potrzeb. W latach objętych Raportem zakończono rewitalizację zabytkowego Parku w Fijewie. Całość inwestycji została zrealizowana przez firmę PRB ASBUD i kosztowała ponad 4,3 mln zł, z czego większość (3,51 mln zł) pochodziła z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
			Zakres prac rewitalizacyjnych obejmował: • Inwentaryzację konserwatorską drzew i krzewów. • Wycinkę drzew: ogółem ok. 471 drzew, głównie chorych, obumarłych; także przycinka sanitarna. • Nasadzenia nowych roślin — zarówno drzew liściastych i iglastych, krzewów, pnączy — ok. 1 tysiąca nowych nasadzeń.
20.		Uwzględnienie w Planach Zagospodarowania Przestrzennego obszarów przeznaczonych pod zalesianie (słabe gleby V i VI klasy oraz wieloletnie odłogi)	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym w ramach nowo tworzonych i aktualizowanych mpzp.
21.		Tworzenie nowych obszarów chronionych	W latach objętych Raportem nie utworzono nowych obszarów chronionych na terenie gminy.
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami			
22.		Ograniczenie budownictwa obiektów użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania wzdłuż szlaków, którymi prowadzony jest transport materiałów niebezpiecznych poprzez odpowiednie zapisy w mpzp	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym w ramach nowo tworzonych i aktualizowanych mpzp.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
23.		Doposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	W roku 2024 dokonano zakupu lekkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego VW CRAFTER 35, zakupu kamery termowizyjnej oraz zakupu wyposażenia strażaków. W roku 2025 dokonano zakupu ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego SCANIA P370, zakupu lekkiego samochodu rozpoznawczo-ratowniczego FORD RANGER oraz zakupu wyposażenia strażaków.

4.2. Zadania monitorowane

Poniższa tabela przedstawia ocenę realizacji zadań monitorowanych w ramach Programu Ochrony Środowiska dla gminy Lubawa.

Tabela 18. Stopień realizacji zadań monitorowanych przez gminę Lubawę w latach 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza				
1.		Wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła, na inne o jak najniższych wskaźnikach	Właściciele i zarządcy	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym przez mieszkańców gminy Lubawa.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
		emisji lub stosowaniem energii elektrycznej w budynkach		Mieszkańcy korzystają ze wsparcia finansowego w ramach programu Czyste Powietrze.
2.		Termomodernizacja budynków (w tym okien, drzwi, pokryć dachowych, ocieplenia)	Właściciele i zarządcy	
3.		Wydawanie decyzji administracyjnych regulujących poziomy emisji i odgraniczających te poziomy	Starosta Powiatu Iławskiego, Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym. W latach objętych Raportem wydano dwa pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.
4.		Modernizacja i rozbudowa sieci gazowej	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.	W latach objętych Raportem na terenie gminy wybudowano 3,82 km sieci gazowej.
Obszar interwencji: Zagrożenie hałasem				
5.		Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska	GIOŚ	Brak realizacji w latach objętych Raportem na terenie gminy Lubawa.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
6.		Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	WIOŚ	W latach objętych Raportem przeprowadzono 1 kontrolę w terenie emisji hałasu do środowiska.
Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne				
7.		Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	Starosta Powiatu Iławskiego	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
8.		Edukacja społeczeństwa na temat oddziaływania PEM	organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	Brak konieczności realizacji zadania ze względu na brak zagrożenia ponadnormatywnym oddziaływaniem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Lubawa.
9.		Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	GIOŚ	Brak realizacji na terenie gminy Lubawa. Badania promieniowania elektromagnetycznego są realizowane na terenie gminy miejskiej Lubawa w bezpośrednim sąsiedztwie analizowanego terenu.
10.		Właściwa lokalizacja, modernizacja oraz poprawne użytkowanie urządzeń oraz instalacji emitujących pola	Starosta Powiatu Iławskiego	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
		elektromagnetyczne (wydawanie zezwoleń)		
Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami				
11		Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy np. czasowe ograniczenia poboru wody, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, czasowe zakazy wykorzystania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe	Wody Polskie	W latach objętych Raportem nie były realizowane tego typu działania przez PGW Wody Polskie.
12		Prowadzenie stałego lokalnego i regionalnego monitoringu wód	GIOŚ	W latach objętych Raportem prowadzono monitoring wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy Lubawa. W latach 2024-2025 prowadzono badania następujących jednolitych części wód powierzchniowych: „Gizela” (kod jcwp PLRW20001028549) w ppk Gizela – Gierłoż (kod ppk PL01S0301_3538); ostatnia ocena pochodzi z 2024 roku, stwierdzono

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
				wówczas umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego i zły stan wód; - „Sandela” (kod jcwp PLRW20001028589) w ppk „Sandela - pow. ujścia do Drwęcy, Rodzone” (kod ppk PL01S0301_0935) w 2024 roku prowadzono jedynie badania ichtiofauny (II klasa). Stan wód podziemnych w punkcie pomiarowym na terenie gminy oceniono jako dobry.
13		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ, Wody Polskie	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym. WIOŚ przeprowadził 2 kontrole w terenie objętym Raportem przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.
Obszar interwencji: Zasoby geologiczne				
14		Zapobieganie niekoncesjonowanemu wydobyciu surowców naturalnych	OUG	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
15		Udzielanie koncesji geologicznych	Starosta Powiatu Iławskiego,	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
			Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego	W latach objętych Raportem Starosta udzielił dwie koncesje geologiczne dla złóż BYSZWAŁD II, GRABOWO.
Obszar interwencji: Gleby				
16		Monitoring gleb użytkowych rolniczo	OSCHR	Brak realizacji działań w latach objętych Raportem.
17		Promowanie dobrych praktyk rolniczych	WODR w Olsztynie	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
18		Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem	Przedsiębiorstwa i placówki naukowe	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze				
19		Działania wspierające ratowanie gatunków zagrożonych zgodnie z Programem odbudowy	Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego,	Brak konieczności realizacji działania.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Lp.	Ocena realizacji zadania	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Stopień realizacji zadania w latach 2024-2025
		populacji zwierzyny drobnej i redukcji drapieżników	Nadleśnictwa, Koła Łowieckie	
20		Sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu	Starosta Powiatu ławskiego, właściele lasu – osoby prywatne	W latach objętych Raportem sporządzono uproszczony plan urządzania lasu dla obrębów: Rakowice, Rumienica, Grabowo, Samplawa, Prątnica, Omule, Łążyn, Wałdyki, Złotowo, Gutowo oraz Szczepankowo.
21		Zalesianie obszarów nieużytków	właściciele terenów	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.
22		Zwiększanie lesistości – realizacji Programu Zwiększania Lesistości Powiatu ławskiego	Zarządcy lasów, w tym lasów stanowiących własność Skarbu Państwa	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym. W latach objętych Raportem powierzchnia lasów na terenie gminy Lubawa zwiększyła się o 4,7 ha.
Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami				
23		Poprawa technicznego wyposażenia służb WIOŚ, PWIS, OSP	Powiat, WIOŚ, PWIS	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

5. Ocena realizacji POŚ

Ocena realizacji Programu ochrony środowiska polega w głównej mierze na monitorowaniu zmian zachodzących na terenie gminy Lubawa przy pomocy wskaźników obrazujących stan lokalnego środowiska.

W tabeli poniżej zestawiono wartości wskaźników monitoringowych z uwzględnieniem wartości bazowej oraz obserwowanego trendu zmian.

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Tabela 19. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska na podstawie wskaźników monitoringu.

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	2024 r.	2025 r.	Obserwowany trend
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Klasa jakości powietrza - średnioroczna wartość benzo(a)pirenu	klasa	A	A	Pozytywny
Zagrożenia hałasem	Liczba inwestycji związanych z modernizacją dróg (dotyczy przebudowy dróg – inwestycje zrealizowane)	Szt.	6	4	Pozytywny
Pola elektromagnetyczne	Poziom promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	V/m	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami	Brak zmian
Gospodarka wodami/ wodno-ściekowa	Długość sieci wodociągowej	km	198,8	198,8	Brak zmian
	Długość sieci kanalizacyjnej	km	83,6	83,6	Brak zmian

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	2024 r.	2025 r.	Obserwowany trend
	Liczba zbiorników bezodpływowych	Szt.	716	558	Pozytywny (zmniejszająca się liczba zbiorników bezodpływowych wskazuje na rozwój sieci kanalizacyjnej)
Gleby	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych	Ha	-	-	Brak zmian
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Liczba usuniętych „dzikich wysypisk śmieci”	szt.	0	1	Pozytywny
	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg	191,510	610,26	Pozytywny (stopniowe oczyszczalnie gminy z wyrobów azbestowych)
Zasoby przyrodnicze	Lesistość gminy	%	13,67	13,68	Pozytywny
	Powierzchnia obiektów i obszarów prawnie chronionych	ha	9 229,21	9 229,21	Brak zmian

Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Lubawa na lata 2021-2030”
za lata 2024-2025

Obszar interwencji	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	2024 r.	2025 r.	Obserwowany trend
	Powierzchnia gruntów zalesionych w ciągu roku	ha	Wg Krajowego Programu Zwiększania lesistości oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Wg Krajowego Programu Zwiększania lesistości oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Pozytywny
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba inwestycji w zakresie rozbudowy i modernizacji OSP wraz z nowoczesnym wyposażeniem	Szt.	3	3	Pozytywny

6. Podsumowanie

W Raporcie przeanalizowano stopień realizacji działań zarówno własnych jak i monitorowanych. Założenia POŚ zostały wykonane w 87% (dotyczy zadań własnych). Na stopień realizacji działań monitorowanych władze gminy nie mają realnego wpływu. Część działań inwestycyjnych będzie realizowanych w kolejnych latach obowiązywania Programu Ochrony Środowiska.

Do działań, których nie realizowano w latach objętych Raportem należały:

- Dotacje na wymianę nieefektywnych kotłów węglowych,
- Budowa ścieżek rowerowych,
- Zwiększenie retencji wodnej na terenie gminy poprzez dotację gminne w tym zakresie.

Analizując stan środowiska na terenie gminy Lubawa na przestrzeni lat 2024-2025 można stwierdzić, iż nie uległ on pogorszeniu. Jednakże część komponentów na terenie gminy w dalszym ciągu zmagają się z problemami:

- Gospodarka wodami – stan wód w analizowanych latach nie uległ poprawie. W dalszym ciągu stan wód powierzchniowych na terenie gminy ocenia się jako zły,
- Gospodarka odpadami – w dalszym ciągu na terenie gminy znajduje się znaczna liczba wyrobów azbestowych, które wymagają usunięcia. Elementy infrastruktury gospodarki odpadami wymaga działań inwestycyjnych.

Zmiany stanu środowiska widoczne są dopiero w dłuższej perspektywie czasowej, dlatego też niniejszy Raport z realizacji celów i działań, określonych w Programie ochrony środowiska nie jest jednoznacznym odzwierciedleniem efektów realizacji Programu. Zaawansowanie realizacji celów i działań ekologicznych jest zróżnicowane.

Najbardziej pozytywne tendencje dotyczą jakości środowiska i gospodarki odpadami. Utrzymanie najwyższej klasy jakości powietrza (A) dla benzo(a)pirenu świadczy o skuteczności dotychczasowych działań ograniczających emisję zanieczyszczeń. Równocześnie znacząco wzrosła ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest, co potwierdza intensyfikację działań związanych z eliminacją substancji szczególnie niebezpiecznych dla zdrowia i środowiska. Pozytywnym sygnałem jest także usunięcie dzikiego wysypiska śmieci oraz spadek liczby zbiorników bezodpływowych, co jednoznacznie wskazuje na rozwój sieci kanalizacyjnej i poprawę warunków sanitarnych.

W zakresie infrastruktury technicznej i bezpieczeństwa środowiskowego widoczna jest stabilizacja. Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej pozostała na tym samym poziomie, co oznacza, że w badanym okresie nie nastąpił dalszy rozwój sieci, ale jednocześnie nie doszło do regresu. Podobnie poziom promieniowania elektromagnetycznego nie wykazuje przekroczeń norm, a liczba inwestycji w modernizację i rozbudowę OSP utrzymuje się na stałym, wysokim poziomie.

W obszarze zasobów przyrodniczych można zauważyć stopniową, choć niewielką poprawę. Lesistość gminy wzrosła, a działania związane z zalesieniami są realizowane w oparciu o krajowe programy i dokumenty planistyczne. Jednocześnie powierzchnia obszarów prawnie chronionych pozostaje bez zmian, co wskazuje na zachowanie istniejących form ochrony przyrody.

Podsumowując, analiza wskaźników pokazuje, że gmina konsekwentnie realizuje politykę zrównoważonego rozwoju. Dominują trendy pozytywne lub stabilne, a brak negatywnych zmian potwierdza, że podejmowane działania przynoszą wymierne efekty w zakresie ochrony środowiska, poprawy jakości życia mieszkańców oraz racjonalnego gospodarowania zasobami.

Jako rekomendacje na kolejne lata realizacji Programu Ochrony Środowiska wskazuje się:

- W pierwszej kolejności warto wzmocnić działania na rzecz ochrony powietrza, mimo że wskaźniki jakości pozostają w klasie A. Kluczowe jest utrzymanie wsparcia dla mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji budynków poprzez Punkt „Czyste Powietrze”, systematyczną kampanię informacyjną oraz pomoc w wypełnianiu wniosków. W dłuższej perspektywie pozwoli to zapobiec ponownemu wzrostowi emisji zanieczyszczeń.
- Należy realizować kierunki działań ukierunkowane na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, które mają kluczowe znaczenie zarówno dla środowiska, jak i dla bezpieczeństwa sanitarnego mieszkańców. Istotnym elementem jest również edukacja mieszkańców i rolników w zakresie racjonalnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin, a także właściwego postępowania z odpadami i ściekami. Działania informacyjne, wsparte kontrolą i doradztwem, mogą w dłuższej perspektywie znacząco ograniczyć presję na lokalne zasoby wodne.
- W obszarze gospodarki wodno-ściekowej istotne jest dalsze ograniczanie liczby zbiorników bezodpływowych poprzez stopniową rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz wspieranie przydomowych oczyszczalni tam, gdzie sieć nie będzie mogła powstać. Równolegle należy dbać o modernizację istniejącej sieci wodociągowej, aby ograniczać straty wody i ryzyko awarii.
- Kolejnym priorytetem powinna być kontynuacja usuwania wyrobów zawierających azbest aż do całkowitego oczyszczenia gminy z tego materiału. Dane z 2025 roku pokazują wyraźny postęp, dlatego warto utrzymać tempo działań i regularnie sięgać po środki zewnętrzne.
- W zakresie gospodarki odpadami rekomendowane jest wzmocnienie działań kontrolnych i edukacyjnych, tak aby ograniczać powstawanie dzikich wysypisk oraz poprawiać poziom selektywnej zbiórki. Dobrą praktyką może być cykliczna inwentaryzacja miejsc zagrożonych nielegalnym składowaniem odpadów.
- Jeżeli chodzi o zasoby przyrodnicze, warto kontynuować zalesienia i ochronę istniejących kompleksów leśnych, szczególnie jako element adaptacji do zmian klimatu i ochrony bioróżnorodności. Nawet niewielki, ale systematyczny wzrost lesistości ma znaczenie dla retencji wody, jakości powietrza i krajobrazu.
- Wśród rekomendowanych kierunków działań warto również wyraźnie uwzględnić rozwój sieci ścieżek rowerowych i tras pieszo-rowerowych jako element polityki ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców. Rozbudowa infrastruktury rowerowej sprzyja ograniczaniu

ruchu samochodowego na krótkich dystansach, a tym samym zmniejsza emisję spalin, hałasu i pyłów.

- Na koniec istotnym kierunkiem jest wzmacnianie odporności na zagrożenia środowiskowe, w tym pożary i ekstremalne zjawiska pogodowe. Utrzymanie inwestycji w infrastrukturę OSP oraz działania prewencyjne (np. drogi dojazdowe, punkty czerpania wody, edukacja mieszkańców) będzie miało bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo ludzi i środowiska.

Spis tabel

Tabela 1. Zestawienie stref w województwie warmińsko-mazurskim w 2024 roku.	5
Tabela 2. Wynikowe klasy dla strefy warmińsko - mazurskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.	5
Tabela 3. Dopuszczalne poziomy hałasu wyrażone wskaźnikami LAeqD oraz LAeqN.	7
Tabela 4. Linie elektromagnetyczne przebiegające przez teren gminy Lubawa.	10
Tabela 5. Wykaz stacji bazowych na terenie gminy Lubawa.	11
Tabela 6. Ocena JCWP płynących na terenie gminy Lubawa.	13
Tabela 7. Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP na terenie gminy Lubawa.	13
Tabela 8. Charakterystyka JCWPd nr 39.	15
Tabela 9. Wyniki badań wód podziemnych prowadzonych na terenie gminy Lubawa w latach objętych Raportem	16
Tabela 10. Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie gminy Lubawa.	17
Tabela 11. Złoża piasków i żwirów na terenie gminy Lubawa – stan na 31.12.2025 r.	18
Tabela 12. Masa wyrobów azbestowych [kg] na terenie gminy Lubawa.	20
Tabela 13. Pomniki przyrody na terenie gminy Lubawa.	23
Tabela 14. Zespół przyrodniczo – krajobrazowy na terenie gminy Lubawa.	24
Tabela 15. Obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Lubawa.	25
Tabela 16. Użytki ekologiczne na terenie gminy Lubawa.	25
Tabela 17. Stopień realizacji zadań własnych przez gminę Lubawę w latach 2024-2025.	28
Tabela 18. Stopień realizacji zadań monitorowanych przez gminę Lubawę w latach 2024- 2025.	35
Tabela 19. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska na podstawie wskaźników monitoringu.	43

Spis rysunków

Rysunek 1. Lokalizacja JCWPd nr 39.	15
Rysunek 2. Korytarze ekologiczne na terenie gminy Lubawa.	21